

Beleid rekenonderwijs

Inhoud

Inleiding.....	3
Visie op het rekenonderwijs	3
Doelen in het rekenonderwijs.....	3
Doelen groep 1/2	3
Doelen groep 3 t/m 8.....	3
Vormgeven van het rekenonderwijs.....	4
Met Sprongen Vooruit:	5
Kleuters:	5
Rekenonderwijs in de praktijk.....	5
Niveau-indeling vanuit Pluspunt	6
Volgen van leerlingen.....	6
Observeren/werkwijze kleuters:.....	6
Observeren/werkwijze groep 3 t/m 8:.....	7
Taakverdeling.....	8

Inleiding

Rekenen is gelijk lezen één van de meest belangrijke vaardigheden die de leerlingen zich eigen moeten maken. Rekenen heb je simpelweg nodig om in het vervolgonderwijs uit de voeten kunnen. De basis leggen we hier op de Juliana. KC Juliana beschrijft middels dit beleidsstuk hoe het rekenonderwijs vorm wordt gegeven aan leerlingen van 4 tot 12 jaar.

Visie op het rekenonderwijs

In het onderwijs op KC Juliana geven we aandacht aan allerlei terreinen van leren, uitgaande van de visie 'hoofd, hart en handen'. Het rekenen valt onder het 'hoofd'. Belangrijk is ook de zingeving, de noodzaak en de persoonlijke beleving van het kind bij het vak rekenen en in die zin hoort ook het onderdeel 'hart' bij het rekenonderwijs. Het is aan de leerkracht de taak om voor het kind een zo rijk mogelijke leeromgeving te creëren en het kind te prikkelen. Dit past bij een ontwikkelingsgerichte kijk op het onderwijs.

Rekenen is een opeenstapeling van vaardigheden. We besteden in de kleutergroepen veel tijd aan ontluikende gecijferdheid. Door middel van spel en beweging, gemonitord en gestuurd door de leerkracht, zorgen we er met elkaar voor dat de basis beschikbaar is zodat de leerlingen de stap kunnen maken van informeel naar formeel rekenen. Niet alleen is hierbij het hoofd en het hart belangrijk, ook het stukje handen ontbreekt niet. Door alle groepen heen besteden we veel tijd aan het handelen voordat we de stap naar formeel rekenen maken.

Doelen in het rekenonderwijs

De Juliana heeft de volgende doelstelling:

- 100% van de leerlingen stroomt uit op 1F niveau.
- 80% van de leerlingen behaalt 1S niveau.

Doelen groep 1/2

Het rekenonderwijs bij de kleuters wordt altijd aangepast aan het thema waarmee op dat moment gewerkt wordt. De contexten die het thema aanreikt, zorgen voor betekenisvolle activiteiten voor de leerlingen. Door het aan bestaande kennis van het thema te koppelen hebben de leerlingen altijd een referentiekader om de nieuwe kennis aan te koppelen.

De doelen waar in groep 1/2 aan gewerkt wordt, hebben vooral te maken met het oriënteren op een wereld met getallen, cijfers, hoeveelheden en tijd. De doelen staan beschreven in het groepsplan.

Doelen groep 3 t/m 8

Het rekenonderwijs in groep 3 t/m 8 wordt gegeven aan de hand van de methode Pluspunt. Pluspunt is zo opgebouwd dat het voldoet aan alle kerndoelen van rekenen. Rekendoelen worden gedurende twee blokken aangeboden, geoefend en herhaald. Een blok duurt drie weken en aan het eind wordt door middel van een toets gecontroleerd of de leerlingen de doelen hebben gehaald.

Door te werken met Pluspunt is er veel aandacht voor oefenen, herhalen, automatiseren en cijferen. Ook is er aandacht voor de contexten waarin de sommen worden aangeboden.

In het rekenonderwijs is differentiatie nodig om het aan te laten sluiten bij de ontwikkeling van de leerlingen. In groep 3 t/m 5 wordt er gedifferentieerd door een verlengde instructie en plusopdrachten. Vanaf groep 6 t/m 8 wordt er gewerkt in drie niveaugroepen (met hun eigen werkboek). De groepen werken dan met één ster, twee sterren of drie sterren.

1. De leerlingen die werken met één ster werken er naar toe om uiteindelijk referentieniveau 1F (fundamenteel) te halen. Dit houdt in dat alle rekenonderwerpen zoveel mogelijk toepassingsgericht aan bod komen, dus ondersteund met voorbeelden/afbeeldingen uit concrete situaties. De opdrachten zijn minder complex, waardoor er meer aandacht is voor het extra inoefenen van de basale rekenvaardigheden.
2. De leerlingen die werken met twee sterren werken er naar toe om uiteindelijk referentieniveau 1S (structureel) te halen. Dit is het gemiddelde niveau wat betekent dat de meeste leerlingen in de klas dit zullen halen.
3. De leerlingen die werken met drie sterren werken er naar toe om uiteindelijk referentieniveau 1S+ te halen. Dit wordt gehaald door de sterke rekenaars. De opdrachten zijn complexer en ze worden uitgedaagd hun eigen oplossingen te bedenken.

Vormgeven van het rekenonderwijs

Binnen KC Juliana maken we gebruik van de methode Pluspunt, structureel vanaf groep 3. Naast deze methode wordt er vanuit verschillende andere methodes geput als het gaat om aanbod en de manier waarop.

Groep	Tijd	Aanbod	Additionele materialen
1 en 2	Eén keer per dag kring, daarna herhaling	Er wordt gewerkt vanuit een beredeneerd aanbod. De methode Pluspunt wordt gebruikt als naslagwerk. De oefensoftware op de computer wordt ingezet.	Met Sprongen Vooruit (MSV), Kleuterplein, reken spellen
3	1 uur p/d	Pluspunt + oefensoftware	MSV, rekenrek, rekenketting, rekenblokje, meetlinten, Rekenrijgers, Pluspunters, Ambrasoft, Plussen en minnen
4	1 uur p/d	Pluspunt + oefensoftware	MSV, rekenrek, rekenketting tot 100, Pluspunters, Ambrasoft, Plussen en minnen
5	1 uur p/d	Pluspunt + oefensoftware	MSV, Pluspunters, Rekenmeesters, Ambrasoft, Oefenboekje
6	1 uur p/d	Pluspunt + oefensoftware	MSV, Klokken, meetlinten, Pluspunters, Rekenrijgers, Ambrasoft, Oefenboekje
7	1 uur p/d 15 min p/d	Pluspunt + oefensoftware Rekenkwartier	Zie gr. 6 + kubieke maten, flessen, breinwekkers, Smart Games, Ambrasoft, Oefenboekje

8	1 uur p/d	Pluspunt + oefensoftware	Zie gr. 7 + tegeltjes, wiskunde (Levelwerk), Wisschrift, Oefenboekje, Breinkwekers en Ambrasoft.
---	-----------	--------------------------	--

Met Sprongen Vooruit:

Met Sprongen Vooruit (MSV) wordt door de leerkracht in de klas gebruikt tijdens het automatiseren. MSV geeft zelf aan dat het goed werkt als je iedere dag één activiteit uit hun methode gebruikt. Doordat de meeste activiteiten ook in pluspunt en kleuterplein zijn verwerkt, worden de overige activiteiten ingezet op dagen dat de automatiseringsoefeningen uit Pluspunt niet goed aansluiten bij de klas. Bij de onderbouw worden de activiteiten uit MSV worden gebruikt, maar de context wordt aangepast aan het thema.

Kleuters:

Bij de kleuters wordt er thematisch gewerkt, waardoor er niet altijd uit een methode gewerkt wordt. Er worden echter altijd vier thema's per jaar van Kleuterplein gebruikt, dit om aan de basisdoelen van de kleuters te voldoen. Kleuterplein wordt daarnaast bij de andere thema's als naslagwerk gebruikt.

De doelen en activiteiten worden dan gebruikt, maar de context wordt aangepast aan het thema. Naast kleuterplein wordt ook de methode pluspunt gebruikt om aan de tussendoelen te voldoen. Echter veel activiteiten worden vanuit pluspunt ook aangeboden in kleuterplein.

In groep 1/2 krijgt het rekenonderwijs zijn vorm door het aanbieden van de doelen door middel van kringactiviteiten. Daarna gaan de leerlingen zelf aan de slag met deze doelen door middel van de rekenhoek, werkbladen of rekenactiviteiten ingebed in het spel in een andere hoek. De leerkracht richt de omgeving uitdagend en betekenisvol in met de kinderen, waardoor ze tijdens het spel onbewust met de rekendoelen bezig zijn.

Rekenonderwijs in de praktijk

De les wordt vormgegeven aan de hand van het IGDI-model. Het IGDI- model staat beschreven in bijlage 1 van Beleidsplan Didactiek. In de groepen 3 t/m 8 wordt er 60 minuten per dag rekenonderwijs aangeboden. Iedere rekenles wordt gestart met tien minuten automatiseren. Op welke manier dit gebeurt staat beschreven in het document Automatiseren. Het document automatiseren is te vinden in 0. Opvang en Onderwijs / 04. Rekenen / Automatiseren en memoriseren.

Naast het IGDI-model worden twee documenten gebruikt om een leerlijn te verduidelijken en/of te verdiepen. Dit zijn de documenten tafelbeheersing en meten. Deze documenten zijn te vinden in 0. Opvang en Onderwijs / 04. Rekenen.

In een blok, dat drie weken duurt, worden 4 toets doelen en 4 nieuwe doelen (doel dat voor het eerst aangeboden wordt) aangeboden. Per les komt er in principe 1 doel aan bod. Dit kan een nieuw doel of een toets doel zijn. Een doel wordt meerdere lessen in een blok herhaald, zodat de stof goed beklijft. Als een doel al beheerst wordt door de groep kan ervoor gekozen worden om het doel korter aan bod te laten komen en zo meer aandacht te besteden aan een doel dat meer instructie en begeleiding nodig heeft.

Niveau-indeling vanuit Pluspunt

Het streven is om kinderen t/m groep 6 de leerstof van de groep te laten volgen. Vanaf groep 6 wordt een indeling gemaakt in sterniveaus. Kinderen in groep 6 worden het eerste half jaar niet ingedeeld op 1 ster niveau.

Vanaf groep 6 wordt de indeling van het niveau van de lesstof gemaakt op basis van:

1 ster (1F)	2 ster (1S)	3 ster (1S)
LOVS/CITO: E (laag)	LOVS/CITO: B t/m D	LOVS/CITO: A, liefst A+
Kwartaaltoetsen: < 5,0	Kwartaaltoetsen: > 6,0	Kwartaaltoetsen: > 8,0
Bloktoetsen: < 4,0	Bloktoetsen: > 6,0	Bloktoetsen: > 8,0
Observaties leerkracht: Oplossingsstrategie/inzicht	Observaties leerkracht: Oplossingsstrategie/inzicht	Observaties leerkracht: Oplossingsstrategie/inzicht
Werkhouding en motivatie	Werkhouding en motivatie	Werkhouding en motivatie

Wat houdt het niveau in wat betreft de uitstroom?

Niveau methode	Doel	Uitstroom
1 ster	1F	Praktijkonderwijs/VMBO B
2 ster	1S	VMBO K – VMBO T
3 ster	1S+	HAVO - VWO

Volgen van leerlingen

We werken op KC Juliana volgens de uitgangspunten van OGW binnen de cyclus van HGW. Daarnaast wordt het continuüm van zorg aan leerlingen en daarbij behorende acties op 4 niveaus beschreven in het Ondersteuningsplan.

Observeren/werkwijze kleuters:

De leerlingen worden in de kleuterklassen door de leerkracht geobserveerd tijdens het spel, de kringactiviteiten, de werklessen en het spelen (buiten en in de hoeken). Dit wordt gedaan om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van het kunnen en kennen van de leerling. Door een goed beeld te hebben van de leerling, kan er bij de inrichting van de omgeving en het aanbieden van activiteiten (binnen een thema) gelet worden op de interesses, belevingen en kennis van de leerlingen, waardoor we het onderwijs voor de kinderen zo passend mogelijk kunnen maken.

Evalueren dagplanning

De leerkracht noteert opvallende observaties in de dagplanning bij het kopje Evaluatie. Wanneer een leerling een doel niet haalt dan wordt dit hier genoteerd. Als een leerling in een kleine kring extra aandacht heeft gekregen, dan wordt dit ook genoteerd in de dagplanning.

De leerkracht kan de volgende dag nogmaals deze leerling instructie geven of later in de week. Soms kan er langere tijd overheen gaan voor een doel herhaald wordt. Dit omdat kleuters vaak in sprongen leren.

Groepsplan Leerunie

Vanaf onderwijsjaar 2019/2020 wordt gestart met het groepsplan rekenen in Leerunie. Hierin staan de doelen per half jaar omschreven. Ook staan de leerlingen hier ingedeeld in 3 arrangementen.

Verdiept, Basis en Intensief. De leerkracht kan opvallende observaties hierin noteren. Het is een werkdocument.

OVM

Naast het volgen van de leerling in de dagplanning en het groepsplan werkt de leerkracht met het OntwikkelingsVolgModel (OVM). Het OVM is een observatiesysteem waarin de ontwikkeling van kinderen is uitgewerkt in ontwikkelingslijnen. De leerkracht vult deze ontwikkelingslijnen in voor de leerlingen, waardoor deze een duidelijk beeld krijgt van de zorg die een leerling nodig heeft.

Dit gebeurt voor het eerst als een leerling zes weken op school is. De leerkracht heeft dan geobserveerd wat de leerling tot nu toe heeft laten zien. Ouders worden uitgenodigd om een middag mee te draaien in de klas, om hun kind op school in actie te zien. Daarna volgt een gesprek met ouders over de ontwikkeling wat het kind tot nu toe heeft laten zien.

OVM wordt daarna twee keer per jaar ingevuld. De leerkracht gebruikt voor het invullen, van de ontwikkelingslijnen, de observaties vanuit het groepsplan.

Observeren/werkwijze groep 3 t/m 8:

Groep	Toets	Afname moment
3 t/m 8	Bloktoetsen methode Pluspunt	Na afloop van elk blok (ongeveer na 3 weken)
	Tempotoetsen methode Pluspunt (vanaf groep 4)	Na afloop van 1 à 2 blokken
	Kwartaaltoetsen methode Pluspunt	Na elke 3 blokken
	LOVS CITO toetsen	januari/februari en juni
	TTR (groep 3 pas vanaf februari)	september en februari

Evalueren dagplanning

Na elke les wordt uitval genoteerd in de evaluatiekolom van de dagplanning. Een les komt meerdere malen per blok aan bod en wanneer een les herhaald wordt krijgen de leerlingen die uitval hadden (verlengde) instructie om hiaten te voorkomen. Gegevens vanuit de Kwartaaltoets, CITO en de TTR worden verwerkt in het groepsplan.

Kwartaaltoetsen

Kwartaaltoetsen worden geregistreerd aan de hand van een daarvoor ontworpen registratieformulier. De analyse van deze registratie wordt verwerkt in de (tussen)evaluatie van het groepsplan.

TTR

Aan het begin (gr4-8) en in het midden (gr3-8) van het onderwijsjaar wordt de TempoTest Rekenen (TTR) nvan Drs. Teije de Vos bij alle leerlingen afgenomen. Met deze Tempotest stel je de automatiseringsgraad van optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen vast. De analyses hiervan worden meegenomen in het groepsplan bij de evaluatie. Eventuele interventies worden ook in het groepsplan opgenomen

Groepsplannen Leeruniek

Vanaf onderwijsjaar 2019/2020 wordt gestart met het groepsplan rekenen in Leeruniek. De indeling in arrangementen, vermeld in het groepsplan, kan gedurende het gehele jaar wijzigen. De toetsen,

zoals hierboven vermeld, hebben een signaleringsfunctie. De leerkrachten blijven alle leerlingen gedurende het jaar volgen, waardoor het aanbod navenant aangepast kan worden.

Groeps- en leerlingbespreking

In de groeps- en leerlingbespreking van september worden door de leerkracht en IB de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften besproken. Wanneer het reguliere aanbod niet toereikend blijkt te zijn, wordt in samenwerking met IB gewerkt volgens de stappen van het dyscalculieprotocol. Voor deze kinderen kan een ontwikkelingsperspectief (OPP) worden opgesteld. Er kan ook een rekenarrangement aangevraagd worden. Hoe en wanneer er gewerkt wordt met een OPP staat nader beschreven in het Ondersteuningsplan. Er staat ook in het Ondersteuningsplan wanneer er een rekenarrangement aangevraagd kan worden.

Vanaf groep 6 wordt in overleg met IB besloten of een leerling op het niveau van 1F gaat rekenen. Tevens wordt besproken en vastgelegd in een OPP of in alle domeinen hetzelfde niveau aangeboden wordt, of dat bijvoorbeeld een 1 ster-rekenaar bepaalde domeinen in een hoger niveau aangeboden gaat krijgen.

Taakverdeling

Directeur: uitzetten van de grote lijnen

Intern ondersteuner: monitort de ontwikkeling van rekenen op schoolniveau. Houdt zicht op het onderwijs via de groepsplannen en groepsbesprekingen.

Expertgroep: werkt de opdracht van de directeur uit. Inhoudelijke verdieping van het rekenonderwijs door de opdracht in kleinere stappen te verdelen en deze in de dagelijkse lespraktijk van de leerkracht vorm te geven. Houdt ook de ontwikkelingen bij binnen het vakgebied en adviseert de directeur op eventuele te nemen stappen. Vanuit de expertgroep is er één leerkracht dit rekencoördinator wordt/is.

Rekencoördinator: fungeert als 'inhoudelijk kartrekker' en neemt daarmee een deel van het inhoudelijk leiderschap op zich. Kan meedenken over de manier waarop beleid op school vormgegeven wordt m.b.t. het werken met 1F en wat daarvoor eventueel nog aan vakinhoudelijke scholing nodig is.

Leerkracht: houdt zich aan de schoolafspraken over het aanbod van rekenen in de groep. Volgt de leerlingen, neemt toetsen af en verbindt de resultaten met het dagelijks leerkracht handelen. Bespreekt zorgen tijdig met de intern begeleider, het kind en de ouders.

Leerling: volgt het onderwijs dat gegeven wordt.

Ouder(s): zijn op de hoogte van de ontwikkeling van hun eigen kind. Gaan hierover op geplande momenten in gesprek met de leerkracht. Bespreken tijdig hun zorgen met de leerkracht. Hebben een stimulerende rol door thuis met positieve toon over rekenen te spreken.